

SLOVENSKI vestnik

Lefnik XXX.

Celovec, petek, 6. junij 1975

Štev. 23 (1713)

Pogled na del udeležencev neaeljske spominske svečanosti, ki so napolnili prostrano dvorišče Peršmanove domačije v Podpeci nad Zelezno Kaplo

V naših srcih so zapisana imena vseh tistih, ki so zgubili življenje v boju za naše pravice

„Naj bodo ta imena neizbrisno zapisana — ne samo na spomeniku, temveč predvsem tudi v srcih vseh koroških Slovencev. Pa tudi naši nemško govoreči sosede naj zvedo zanje, da bodo prav tako vedeli, kako krvavo smo si priborili člen 7; da bodo razumeli, zakaj koroški Slovenci in še posebej bivši partizani tako odločno in dosledno odklanjamo vsako preštevavanje in s tem spreminjanje tega „velikega pisma“ naših pravic.“

Tako je poudaril sekretar Zveze koroških partizanov in predsednik Slovenskega prosvetnega društva „Zarja“ Peter Kuhar, ko je zadnjo nedeljo na spominski svečanosti pri Peršmanu v Podpeci navajal dolg seznam žrtev, ki jih je doprinesla kapelška občina v boju proti fašizmu. Kakor neskončna oblozba so zvenele pod deževno-sivo nebo imena vseh tistih, ki so jih nacistični zločinci pomorili na domovih; ki so našli mučeniško smrt na krajih groze Dachau, Lublin, Ravensbrück, Mauthausen, Auschwitz ter v drugih hitlerjevskih mučilnicah; ki so darovali življenje v oboroženem boju proti fašističnemu nasilju — daleč nad sto imen, daleč nad sto nasilno končanih življenj, za eno samo občino vsekakor pretresljiv doprinos, da bi ljudje in narodi lahko živeli svobodni in enakopravni.

„Nacisti so vedeli, da gre za organiziran upor in odpor,“ je dejal tovariš Kuhar, „zato se moramo čuditi, da avstrijska zgodovina skoraj povsem zamolči partizanski boj v mejah Avstrije.“ Nikjer ne omenjajo, da so se na Koroškem borile partizanske edinice že vse od leta 1943 naprej, da je bilo tukaj več kot 20 vojaških in kurirskih postaj, da so se na našem ozemlju kar trije partizanski bataljoni trdo spoprijemali s Hitlerjevimi vojnimi strojem. Vedno govorijo-le o jugoslovanski „zasedbi“ leta 1945, ne omenjajo pa nešteti partizanskih akcij med vojno na Koroškem, kakor tudi molčijo o avstrijskih partizanskih bataljoni, ki so se skupaj z jugoslovanskimi partizani borili proti skupnemu sovražniku — fašizmu.

Kljub temu pa je Avstrija dobro vedela za ta odpor, namreč tedaj, ko je šlo za državno pogodbo, ki je prinesla svobodo avstrijskemu ljudstvu,“ je naglasil tovariš Kuhar.

„Del te pogodbe je tudi člen 7, v katerem so koroškimi Slovencev zajamčene pravice, ki smo si jih sami krvavo priborili. Nikjer pa državna pogodba ne govori o preštevavanju, zato tudi z vso odločnostjo odklanjamo vsako ugotavljanje manjšine.“

Da nas ni treba šele ugotavljati in preštovati, smo koroški Slovenci tudi v zadnjem času dovolj jasno izpričali. Komaj teden dni po veliki manifestaciji v Pliberku, kjer se je zbralo več kot 2500 odposlancev našega ljudstva s celotnega ozemlja naše avtohtone naselilve, je bilo minulo nedeljo na spominski svečanosti pri Peršmanu spet zbranih okoli 1000 naših ljudi, da na kraju strašnega zločina in junaških bojov glasno izpovemo: na tej naši podedovani zemlji smo ži-

veli, smo trpeli in se borili, na tej naši zemlji hočemo tudi v bodoče živeti!

O tej nezlomljivi življenjski volji in odpornosti je govorila borbena partizanska pesem, s katero so obogatili spored moški zbor Podjune pod vodstvom Folija Harišana, moški zbor z Radiš pod vodstvom Šimeja Wrulicha ter združenim mešani zbor „Zarje“ in „Danice“ pod vodstvom Hanzeja Kežarja. O njej pa so pričale tudi recitacije Mihe Kuharja, Marte Polanškove, Mihe Travnika ter našega pesnika Valentina Polanška, ki je posebej za to priložnost na primeru svoje rodbine prikazal žrtvanje in junaštvo slovenskega ljudstva na Koroškem med zadnjo vojno.

(Dalje na 8. strani)

PRESEDNIK PREDSEDSTVA SRS KRAIGHER:

Neizpolnjevanje obveznosti Avstrije je vzrok slabim jugoslovansko-avstrijskim odnosom

V ponedeljek je bila v Ljubljani prva seja Sveta republike — politično posvetovalnega telesa SR Slovenije, ki uresničuje svojo funkcijo predvsem z neposrednim angažiranjem in udeleževanjem svojih članov pri reševanju posameznih vprašanj splošne politike v okviru pravic in dolžnosti republike, sakor je ob tej priložnosti dejal predsednik predsedstva SRS Sergej Kraigher, ko je spregovoril o vrsti notranje- in zunanje-političnih vprašanj.

Govoreč o uveljavljanju Jugoslavije v mednarodnem merilu je poudaril predvsem naraščanje pomena politike neuvrščenosti, ki predstavlja danes realno politično silo, ki lahko bistveno vpliva na mednarodni razvoj tako v OZN kakor tudi v neposrednem reševanju odprtih vprašanj med zainteresiranimi državami. Ravno to pa je tudi, kakor je dejal predsednik Kraigher, vzrok za povečane pritiske na neuvrščene države nasploh in še posebej na Jugoslavijo kot eno najbolj aktivnih predstavnic neuvrščene politike.

V tej zvezi je predsednik Kraigher spregovoril tudi o odnosih z Avstrijo ter poudaril, da izjava zveznega izvršnega sveta ob 20-letnici podpisa avstrijske državne pogodbe „dovolj jasno kaže, da je vzrok slabim odnosom neizpolnjevanje mednarodnih obveznosti Avstrije“. Naj ob tej priložnosti glede odnosov z Avstrijo samo poudarimo, da je dejal Kraigher — da nam je vsem vsekakor mnogo do tega, da

bi imeli čimboljše sosedske odnose z Avstrijo; o tem priča dovolj zgovorno tudi vseh zadnjih 20 let od podpisa državne pogodbe z Avstrijo. „Poudarim naj samo, da cenimo vsak ukrep Avstrije, ki resnično pomeni izpolnjevanje prevzetih obveznosti ali prispevek k poglobitvi medsebojnih odnosov. Razumljivo pa je, da smo in bomo predloge cenili po njihovem dejanskem pomenu in vsebini in se ravnali po rezultatih.“

Povsem v smislu tega jasnega stališča je predsednik Kraigher ocenil tudi nedavno izjavo zveznega predsednika Kirchschrägerja ter naglasil: „Cenimo nedavno izjavo predsednika avstrijske republike dr. Kirchschrägerja o obveznosti avstrijske družbe do narodnih manjšin in bomo znali konstruktivno ceniti vse konkretne ukrepe avstrijskih oblasti, da se ugotovi zahtevam slovenske in hrvaške manjšine, ki jih le-ta samostojno postavlja.“

Koroški tisk je te nedvoumne izjave spet enkrat prikrojil svojim željam. Po stari in preizkušeni praksi polresnici si je za obveščanje javnosti izbral samo tiste dele, ko je predsednik Kraigher izrazil željo po čimbolj boljših odnosih in govoril o tem, da v Sloveniji oziroma Jugoslaviji cenijo vsak prispevek Avstrije k izpolnitvi obveznosti. Povsem „prezrl“ pa je jasno ugotovitev, da je poslabšanje odnosov med Jugoslavijo in Avstrijo vzrok edinole neizpol-

Niso dovolj besede potrebna so predvsem dejanja

„Večinski narod, ki se lahko čuti tako varnega kot avstrijski, bi moral biti še posebno velikodušen do manjšin, ki so že tako nujno v slabšem položaju.“ To vsekakor pravilno, toda v Avstriji še vse premalo znano in priznано ugotovitev je napravil najvišji predstavnik naše države — zvezni predsednik dr. Rudolf Kirchschräger, ko je prejšnji teden govoril socialističnim pravnikom na Dunaju.

Zvezni predsednik je ob tej priložnosti opozoril tudi na pove-zavo med členom 7 državne pogodbe ter jugoslovansko odpovedjo ozemeljskim zahtevam napram Avstriji. Kajti — kakor je dejal zvezni predsednik Kirchschräger — s pristopom k državni pogodbi je Jugoslavija kot ostale asociirane sile priznala meje Avstrije, kakor so določene v členu 5 s stanjem od 1. januarja 1938. S tem je zvezni predsednik jasno ovrgel tudi tako imenovani „prastrah“, s katerim nemški nacionalisti bujskajo proti Slovencev in proti Jugoslaviji. Tako je nedvoumno povedal, da avstrijskih meja nihče ne ogroža — edina nevarnost so nasprotno le tisti, ki se upirajo izpolnitvi člena 7.

Izjavo zveznega predsednika je nedvoumno treba pozdraviti, zlasti ker jo je podal v trenutku, ko merodajni dejavniki na državni in deželni ravni govorijo o „nekvificiranih napadih“ Jugoslavije in o „surovem tonu“ Slovenije v zvezi z upravičenimi opozorili na neizpolnjene obveznosti iz državne pogodbe. Treba jo je razumeti kot opozorilo navznoter — kot svarilo tistim, ki mislijo, da bodo s samodopadljivim in arogantnim zavračanjem dobrnamernih opominov zbrisali z ugleda Avstrije madež pogodbene nezanesljivosti.

Ravno zato pa je tudi to izjavo, naj bo še tako lepa in pozitivna, treba ocenjevati v povezavi z okoliščinami, ki jo spremljajo. Niso namreč dovolj besede — potrebna so predvsem dejanja! Gotovo: omenjene izjave je podal zvezni predsednik, torej najvišji predstavnik republike. Toda: ali so bile njegove besede dovolj jasne in glasne, da jih bo slišal in razumel tudi zvezni kancler, ki nosi odgovornost za politiko v državi? Njegovo trmasto vztrajanje pri ugotavljanju manjšine pač ne more biti izraz velikodušnosti večinskega naroda, ko pa v resnici ne pomeni nič drugega kot ugoditev zahtevi nemških nacionalistov s ciljem, da bi pravice manjšine še bolj okrnili ter uradno sankcionirali rezultate skozi desetletja prakticirane politike raznarodovanja in asimiliranja.

Najvišji reprezentant republike Avstrije je pravič tako jasno in pozitivno spregovoril o manjšinskem vprašanju. Zdaj je na tistih, ki v tej državi delajo politiko, da poskrbijo, da bodo besedam sledila tudi dejanja. Kajti le po teh dejanjih bomo znotraj države in bodo zlasti tudi v mednarodni javnosti ocenjevali pripravljenost Avstrije, da ravna kot pravna država.

njevanje mednarodnih obveznosti Avstrije; kakor očitno tudi ni hotel „razumeti“ opozorila, da za zopetno izboljšanje odnosov niso dovolj lepe besede in obljube, marveč so potrebna predvsem dejanja, ker le po njih se bodo ravnali pri ocenjevanju avstrijske politike.

Tako samovoljno prikrojavanje, ki se mu navadno reče enostransko manipuliranje javnega mnenja, ima seveda svoj določen namen: radi bi ustvarili vtis, kakor da so v Ljubljani zdaj spoznali in priznali „krivdo“ ter od „napadov“ prešli k „spravljivi govoric“. Toda v resnici ni prišlo do „spremembe“ v Ljubljani (kjer slejkoprej načelno in odločno poudarjajo, da je razvoj odnosov med obema državama odvisen izključno od tega, kako bo Avstrija izpolnjevala svoje mednarodne pogodbene obveznosti), marveč se je nekaj spremenilo v Avstriji, in sicer v izjavi zveznega predsednika Kirchschrägerja, ki je pristojne dejavnike dovolj jasno opozoril na dolžnosti, ki jih imajo napram državljanom slovenske in hrvaške narodnosti.

V Ljubljani pa so jasno stališče predsednika Kraigherja podprli tudi v razpravi, kjer so poudarili, da „imamo v Avstriji še vedno opravka z jasnimi težnjami po nadaljnji asimilaciji našega življa“ ter opozorili, da ni dvoma, da je kršenje pravic manjšine in vsako poslabšanje njenega položaja grobo ogrožanje dobrososedskih odnosov“.

Zahtevamo izpolnitev člena 7 ki je naša s krvjo priborjena last

„Tukaj so SS-ovci pobili enajstčlansko družino Sadovnikovih in Kogojevih, ki se jih ob tridesetletnici nasilne smrti spominjamo z globokim spoštovanjem. Spominjamo pa se tudi Hojnikovih treh v Lepeni. Spominjamo se 120 partizanov, ki skupaj z narodnim herojem Francom Pasterkom - Lenartom počivajo na kapelškem pokopališču. In spominjamo se vseh številnih žrtev, ki jih je dala Železna Kapla-Bela v boju proti fašizmu — za svobodo in demokracijo.“

Tako je dejal na nedeljski svečanosti pri Peršmanu predsednik Zveze koroških partizanov Karel Prušnik - Gašper, ko je naglasil, da je zmaga nad fašizmom in nemškimi nacizmom stala koroške Slovence in antifašiste drugih narodnosti neprecenljive žrtve. Na štiri-desetih pokopališčih v Zilji, v Rožu, na Gurah in v Podjuni ter gor do Svinške planine in Ebersteina je pokopanih več kot 500 padlih partizanov. Davek, ki smo ga na koroških tleh plačali za mir, pa je še mnogo večji, če se spomnimo vseh tistih žrtev, ki so bile pobite v nacističnih uničevalnih taboriščih, v zaporih in v pregnanstvu, pa tudi onih, ki so prerano legli v grob zaradi posledic trpljenja in naporov med vojnimi leti.

„Teh zgodovinskih dejstev pa se moramo spominjati in jih obujati zato, ker visoki avstrijski državniki potvarjajo resnico o dogajanju na Koroškem med drugo svetovno vojno, če trdijo, da partizanskega gibanja od konca leta 1944 na Koroškem sploh ni bilo,“ je poudaril predsednik ZKP in v dokaz navedel naslednje podatke: Tukaj v Peci je bila že v zimi 1942-43 ustanovljena prva koroška partizanska četa, ki je izvajala akcije proti Hitlerjevemu žandarjem in policistom že takrat, ko je bila pod fašistično zasedbo vsa Evropa od Narvika do severne Afrike, ko so Hitlerjeve armade stale pred Moskvo, Stalingradom in Leningradom, ko so nemške bombe padale na London. Iz te prve partizanske čete so spomladi 1943 nastali bataljoni, leta 1944 pa odredi in Koroška grupa odredov. Koroški partizani so bili leta 1944 zaradi svoje vojaške aktivnosti, zlasti bitke v Bistrici, deležni celo pohvale britanskega maršala Alexandra. Do maja 1945 so koroške partizanske enote izvedle več kot 600 oboroženih akcij in spopadov z nacističnimi silami; partizanski boj na Koroškem je vezal na ozemlje, kjer živimo koroški Slovenci, 15.000 oboroženih mož nemške vojske.

„Koroški partizani pa smo se trudili in žrtvovali mnogo življenj, da smo navezali čim tesnejše stike tudi z nemško govorečimi Korošci in Avstrijci ter jih vključili v oboroženo protifašistično akcijo,“ je opozoril tovariš Prušnik. Imeli so tudi uspehe: novembra 1944 je bil v Tribučah v Beli krajini ustanovljen prvi avstrijski bataljon, formiran iz prostovoljcev, pobeglih iz nemške vojske. Tudi na Koroškem se nismo borili samo Slovenci: v Št. Rupertu pri Velikovcu počiva v skupnem grobu 84 partizanov raznih narodnosti — Slovenci, Avstrijci, Francozi, Angleži, Poljaki in Rusi — ki so padli v skupnem boju proti skupnemu sovražniku na področju Svinške planine. Vendar pa zaradi tega delež koroških Slovencev v protifašističnem narodnoosvobodilnem boju ni nič manjši.

Govornik je tudi poudaril, da takrat ni bilo meje na Karavankah. „Porušili so jo nacisti, tisti, ki se

danes kar penijo od same domovinske zvestobe; tisti, ki danes rušijo dvojezične napise; tisti, ki danes ne spoštujejo avstrijskih zako-

Oster protest proti oživiljanju fašizma

Med prireditve in proslave ob 30-letnici zmage nad fašizmom je spadala tudi nedavna svečanost na jugoslovanski strani Ljubelja, na kraju nekdanje podružnice nacističnega koncentracijskega taborišča Mauthausen. Bila je to osrednja slovesnost ob 30-letnici osvoboditve iz nemških taborišč, na kateri so počastili spomin na žrtve nacističnih in fašističnih taborišč in zaporov.

Hkrati pa je ta prireditve izžvenela tudi v oster protest proti oživiljanju nacizma in fašizma v svetu, še posebej pa na Koroškem in v Avstriji. Podpredsednik komisije za interniranje pri Zvezi združenih borcev NOV Slovenije Tone Dolinšek je v svojem govoru poudaril, da se zamejski Slovenci v zadnjem času vse pogosteje srečujejo z novimi oblikami nacizma, ki ga oživljajo mračne imperialistične sile v Avstriji, „kjer politiki niso sposobni videti, kam so zabredli in da njihova država drsi navzdol v demokratičnih odnosih“.

Še živeči interniranci, ki so doživeli strahote nemških taborišč — je poudaril govornik — vprašujejo delavske množice in demokratične sile v Avstriji, zakaj se ne borijo bolj odločno proti novemu nacizmu.

nov, s katerimi so zagotovljene pravice koroških Slovencev. Nacisti so zrušili meje med Avstrijo in Jugoslavijo, danes pa z lažjo, da so meje v nevarnosti, varajo svoje ljudstvo ter ščuvajo nemško govoreče sodržavljane proti koroškim Slovincem.“ Prav tako pa je predsednik ZKP dejal, da je bil narodnoosvobodilni boj na Koroškem del enotnega boja vsega slovenskega naroda, ki se je sam osvobodil. Zato je umik partizanskih enot na stare meje maja 1945 žrtev in prispevek koroških Slovencev in vseh jugoslovanskih narodov za ohranitev svetovnega miru, je naglasil govornik in menil, da je ob tem treba povedati tudi to, da so se predstavniki Avstrije na pogajanjih za državno pogodbo sklicevali predvsem na boj in žrtve koroških Slovencev.

„Zakaj po tridesetih letih ponavljamo vse te stvari? Ponavljamo jih zato, da se bo naš mladi rod zavedal, da nam člen 7 ni bil podarjen; da hočemo in bomo živeli na naši s krvjo prepojeni zemlji svobodni in enakopravni z drugimi avstrijskimi državljani; ker želimo živeti v miru in dobrem sožitju med slovensko in nemško govorečimi sodeželani, saj delamo in ustvarjamo ter plačujemo iste davke eni kot drugi. Govorimo o naši zgodovini med drugo svetovno vojno zato, ker smo nanjo ponosni, saj smo z našim bojem in žrtvami pokazali, da smo nehali biti hlapci nemške gospode, da ne bomo nikdar več „po sili vojaki“ tuje imperialistične sile, kot se je to dogajalo v obeh svetovnih vojnah. Glasni pa smo tudi zato, ker ne prosimo za naše pravice, temveč terjamo, da tisti, ki so odgovorni za ugled Avstrije v svetu, izpolnijo obveznosti, ki so jih prevzeli ob podpisu državne pogodbe. Koroški Slovenci ne prosimo milosti, tudi ne zahtevamo privilegijev in ne pričakujemo širokogrudnosti; zahtevamo samo, da izpolnijo svoje dolžnosti, da nam pustijo, kar je naša last. In člen 7 je naša, s krvjo priborjena lastnina! Ker pa se merodajni činitelji, ki odgovarjajo za dobro ali slabo ime naše države, očito vsega tega ne zavedajo ali se nočejo zavedati, zato ponavljamo vseh trideset let po vojni zgo-

Fašizem je terjal že dovolj žrtev!

Letošnjo tridesetletnico zmage nad fašizmom so po vsej Evropi obhajali v zavesti in v prepričanju, da je treba zastaviti vse sile, da se kaj takega nikdar več ne bo ponovilo. Fašizem je terjal že dovolj žrtev, zato se mora že v kali zatreti vsak poskus zopetnega oživiljanja fašizma v eni ali drugi obliki.

Obletnico zmage nad fašizmom pa so evropski narodi obhajali predvsem tudi v znamenju spoštovanja in hvaležnosti tistim, ki so v boju za svobodo žrtvovali svoje življenje. Obljetnica zmage nad fašizmom je namreč tudi obletnica osvoboditve, je praznik svobode, ko so zasluženi narodi iz trpljenja in žrtev vstali v novo življenje.

Le Avstrija je bila tudi tukaj izjema. Ni bilo govora o borbi proti fašizmu, niti dosti o osvoboditvi, zato pa toliko več o razsulu, o kaosu in o koncu. Pa še tistih nekaj besed o vzpostavitvi nove demokratične republike so preglasili tisti, ki so prav obletnico zmage nad fašizmom v znamenju tako imenovane svobode tiska in mnenja zlorabili za nizkotne poskuse rehabilitacije ali celo povečevanja največjih nacističnih zločincev vse tja do samega Hitlerja.

Med tozadevne „podvige“ sodi na primer tudi serija člankov o Hitlerju, ki jo je objavljala „Kronen Zeitung“. Njen „prispevek“ za tridesetletnico zmage nad fašizmom je bil tako nezaslišan in izzivalen, da se je skupina avstrijskih demokratov obrnila na javnost in na vodilne predstavnike avstrijskega političnega in javnega življenja z „odprtim pismom“, v katerem so pripadniki raznih političnih prepričanj in verskih skupin pozvali avstrijsko vlado, naj v smislu člena 9 državne pogodbe prepreči takšno obnavljanje nacistične miselnosti. Posebej pa so podpisniki, med katerimi so funkcionarji raznih katoliških organizacij, pozvali tudi katoliško cerkev, da zavzame stališče k tej „ključni nepremagani preteklosti“, kajti — kakor je rečeno v pismu — „katoliška cerkev bi zgrešila svojo krščansko nalogo, če bi molčala ob teh družbenih dogajanjih“.

„Odprito pismo“ so poslali vsem članom zvezne vlade ter državnim glavarjem, vodilnim predstavnikom političnih strank in drugih organizacij ter ustanov, uglednim osebnostim iz političnega, kulturnega in družbenega življenja, vsem škofom in vodilnim dostojanstvenikom verskih skupnosti in seveda tudi sredstvom množičnega obveščanja. Preko njih so pozvali široko javnost in vsakogar, da z vsemi sredstvi odgovorijo na to očito provokacijo, kajti: Fašizem je terjal že dovolj žrtev!

Koroški Slovenci se temu pozivu solidarno pridružujemo.

dovino druge svetovne vojne na Koroškem in povemo, kaj smo delali koroški Slovenci in kaj so počeli z nami nacisti. Vseh trideset let miru svarimo avstrijske državne pred nevarnostjo, ki grozi zaradi popuščanja nemškonalističnim silam, ki so v kratki dobi ene generacije že dvakrat uničili avstrijsko suverenost. Tudi fokrat njih svarimo, naj se zavedajo, da ima tudi država svoje pravice in svoje dolžnosti. Prirodni zakon ravnotežja je pogoj obstoja. Pravica in dolžnost držita ravnotežje in ravnotežje ustvarja trdnost življenja in trdnost obstoja.“

Predsednik Prušnik je še enkrat spomnil na strašne dogodke, ki so se odvijali pri Peršmanu le 14 dni pred brezpogojno kapitulacijo nacistične Nemčije. Ne pozabimo tega, je dejal. Prezreti pa tudi ne smemo in ne moremo, da se še danes odgovorni možje na Koroškem ponašajo s svojo nacistično pre-

teklostjo. „Nikogar danes ne vprašujemo, kaj je počel med vojno. Vprašujemo pa, kaj je počel v minulih tridesetih letih miru. Ali si je prizadeval za udrditev demokracije, za udrditev miru? Ali pa je vsa ta povojna leta samo čakal užaljen na osvetlo?“

Govornik je spomnil, kako si je zamišljal Hitler vzgojo nemške mladine, o kateri je v svoji knjigi Mein Kampf zapisal naslednje: „Wir werden eine Jugend erziehen, vor der die ganze Welt erschauern wird, eine heftige, anspruchsvolle und grausame Jugend. Ich will es. Die Jugend muß alle diese Eigenschaften besitzen. Sie muß den Leiden gegenüber gleichgültig sein, sie darf weder schwach noch zärtlich sein. Ich will in ihren Blicken das Funkeln des wilden Tieres sehen.“ „In take je tudi vzgojil,“ je poudaril govornik, „saj drugače ne bi bilo mogoče pobiti pri Peršmanu sedem otrok v starosti od osem mesecev do dvanajst let. In samo goli sreči in naključju se imajo zahvaliti Peršmanovi hčerki Anica in Malka ter sin Luka, da so takrat ostali živi, da so danes žive priče takratne podivjanosti Hitlerjeve mladine, ki je nosila uniformo SS.“

Ob koncu je predsednik ZKP dejal, da si moramo ob vseh teh grozolah nacističnih zločinov pred očiti, kaj bi bilo, če bi zmagal Hitler. Potem bomo tudi razumeli, kako zgodovinsko potreben je bil protifašistični upor, kako važno je ohraniti spomin na strahote podivjanega nacističnega sadizma, da se taki časi nikdar več ne bodo ponovili. „Boj za izvedbo člena 7 zato ni samo boj za naše pravice, marveč je tudi boj proti fašizmu, to je prispevek koroških Slovencev v prizadevanjih človeštva za humane odnose. Boj proti nacistični miselnosti je dolžnost vsakega poštenega človeka. Ta boj in žrtvovanje v tem boju pomeni žrtev za mir, ki si ga želimo koroški Slovenci, vsi Avstrijci, vse človeštvo.“

Sporočilo iz Pliberka

Koroški Slovenci in njihovi gostje so se zbrali v nedeljo (25. maja 1975 — op. ured.) na glavnem trgu mesteca pod Peco, da bi opomnili na trideseto obletnico zmage nad fašizmom in dvajseto obletnico podpisa avstrijske državne pogodbe. Nazdravili so — kot lojalni državljani — svobodni in neodvisni Avstriji, bratstvu med narodi in miru na svetu, in ne nazadnje mirnemu sožitju in enakopravnemu tekmovalstvu obeh narodov v deželi.

Toda, ko so jih pozdravili s pesmijo sprave, vizijo časa, „ko rojak prost bo vsake, ne vreg, le sosed bo mejak“, so njihovi najbližji rojaki iz mesta in okolice, ki se prištevajo k drugemu narodu dežele, pozaprli oknice in jim pokazali hrbet.

Le vrag, ne sosed je mejak? Na trgu, okrog slovenske množice, je ostal le oborožen obroč uradne domovine. To je eno sporočilo Pliberka. Iz tega obroča se je dvignilo drugo sporočilo pliberškega zbora, glasen klic enotnosti koroških Slovencev v boju za pravice in potrdilo njihove povezanosti s slovensko narodno celoto v jugoslovanski skupnosti. Zadonela je koroška ubrana, udarna in odločna partizanska pesem.

Nedopustno izzivanje, radikalizacija?

Tako kot je pred več kot tridesetimi leti udarec fašističnega jekla zadel na kremen in ukresal iskro odpora, se je v teh tridesetih, pa dvajsetih letih utrdilo spoznanje, da svoboda in enakopravnost, četudi s krvjo zaslužena, še zmeraj zahtevata boj, dan za dnem, „kakor včeraj, tako danes in tudi jutri, vse naprej do zmage. Danes naj bo tukaj jasno povedano: boj za enakopravnost, za neokrnjene pravice, je celota, ki ne pozna delitve na notranjo in mednarodno plat“.

V trenutku, ko Dunaj spodbuja histerijo, ko v zadregi zaradi pomanjkanja veljavnih argumentov z najbolj obrabljenimi metlami pometa pred sosedovim pragom, nesnage pred svojim pa ne zna ali noče očistiti, ko izkorišča svojo vlogo v globalnih konceptih politike popuščanja napetosti, da na njenem strateškem križišču kratkovidno in neodgovorno uveljavlja samovšečnost zoper neworščeno Jugoslavijo in baranta s praviciami svojih državljanov, so mu dali nedeljski zborovalci v Pliberku jasen, čvrst odgovor.

Sporočili so mu dejstva, ki jih zares ne more spreveči nobeno, še tako žolčno zaletavanje in naduto sprenevedanje.

Jaka Štular
(Delo, Ljubljana, 27. 5. 1975)

Sodobna jugoslovanska književnost

v reprezentativni slovenski knjižni zbirki

Mladinska knjiga v Ljubljani začne leto z izdajanjem nove knjižne zbirke, kakršne na Slovenskem doslej še ni bilo. Pod naslovom „Beseda sodobnih jugoslovanskih pisateljev“ bo tekom let posredovala slovenskemu bralcu izbor pomembnejših stvaritev znanih avtorjev iz vseh predelov Jugoslavije. Tako nova knjižna zbirka ne bo le okras in obogatitev vsake knjižnice ali knjižne police, marveč predvsem tudi reprezentativna predstavitev dosežkov, ki jih beležijo jugoslovanski narodi na področju svojih književnosti.

Zbirko ureja poseben uredniški odbor, v katerem so priznani strokovnjaki, kot akademik Josip Vidmar, prof. Franček Bohanec, univ. profesorji dr. Janko Kos, dr. Boris Paternu, dr. Emil Štampar in dr. Franc Zadravec ter prof. Janez Mušič. Pri izboru za prvi letnik zbirke, ki bo obsegal 13 knjig, so se odločili za 14 pisateljev, pesnikov in dramatikov, in sicer bo poleg desetih slovenskih predstavljanih še

pet avtorjev iz drugih jugoslovanskih književnosti: Ivo Andrič, Slavko Janevski, Miroslav Krleža, Mihailo Lalič in Ranko Marinkovič. Med predstavniki slovenske književnosti pa bo poleg Primoža Kozaka, Dominika Smoleta, Gregorja Strnišča, Jožeta Udoviča, Ceneta Vipotnika, Antona Vodnika, Pavla Zidarja in Bena Zupančiča zastopan tudi koroški pisatelj Janko Messner z zbirko „Skurne storije“.

Prvi letnik zbirke bo — kakor že povedano — obsegal 13 knjig, od katerih jih je 7 predvidenih za prvo polletje, ostalih 6 pa za jesen. V naslednjih štirih letih se bo vsako leto pridružil še 10 knjig, tako da bo celotna zbirka obsegala 50 knjig s kvalitelnim izborom jugoslovanskega leposlovja po drugi svetovni vojni.

Zbirka „Beseda sodobnih jugoslovanskih pisateljev“ pa se bo odlikovala tudi po svoji opremljenosti. Posamezna knjiga bo obsegala povprečno okoli 300 strani (prvi letnik torej okroglo 4000 strani). Knjige bodo enotno vezane v temnozeleno umetno usnje (skiverfeks), natisnjene bodo na izbranem šamoa papirju, naslovi in vinjete, delo priznanega slovenskega grafika Marijana Pogačnika, pa bodo vtisnjene v zlato folijo. Poleg tega bo vsaka knjiga opremljena s pisateljevo podobo ter zgoščeno študijo o avtorjevem življenju in delu.

Novo knjižno zbirko, ki bo v odličnem izboru predstavljala sodobne jugoslovanske književnosti ter bo trajna obogatitev za vsakega ljubitelja dobre knjige, lahko naročite tudi v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu.

Opomin tržaške Rižarne na odru Stalnega slovenskega gledališča

Stalno slovensko gledališče v Trstu je igralsko sezono 1974-75 zaključilo z uprizoritvijo Benedetič-Koštutove dokumentarne drame „Rižarna“ in s tem prispevalo svoj delež tudi k proslavi 30-letnice zmage nad fašizmom.

Tržaška Rižarna je bila — kakor smo obširno poročali tudi v našem listu — edino nacistično koncentracijsko taborišče v Italiji ter so jo ob letošnjem prazniku republike tudi svečano odkrili kot narodni spomenik. Zgodovino in človeško tragiko tega kraja nacističnih zločinov je obširno dokumentiral tržaški novinar Albin Bubnič, ki je vsa povojna leta vztrajno zbiral gradivo za obtožbo proti zločincem medvojnega Rižarne. Na podlagi tega dokumentarnega gradiva pa sta Filibert Benedetič in Miroslav Košuta pripravila besedilo dramskega dela, ki sta ga potem režirala Jože Babič in Mario Uršič.

Pri izvedbi tega pretresljivega odrskega dokumenta je sodelovalo celotni ansambel Stalnega slovenskega gledališča v Trstu, kateremu so se pridružili še člani slovenskega amaterskega gledališča ter pevski zbor Tabor iz Opčin, tako da je bilo pri uprizoritvi udeleženi skoraj 80 ljudi. Scena, ki jo je zasnoval Klavdij Palič, je srhljivo spominjala na strahote temnih zidov morišča: žareča tla, odsevajoča prav do stropa, prek trupel, ki so neizprosno padala... Nedvomna človeška vrednost drame pa je tudi v tem, da se v njej druž-

no prepleta usoda raznih narodnosti, katerih pripadniki so šli skozi pekel tržaške Rižarne.

Z dokumentarno dramo „Rižarna“ se je Stalno slovensko gledališče v Trstu z uspehom predstavilo tudi v ljubljanskih Križankah, poleg tega pa ima v načrtu še gostovanja v drugih krajih Slovenije in Jugoslavije.

VABILO

SLOVENSKE GIMNAZIJE V CELOVCU

Zvezna gimnazija za Slovence v Celovcu prirčno vabi na

ŠOLSKO AKADEMIJO

ki bo v nedeljo, dne 8. junija 1975, ob 14.30 uri v Delavski zbornici (Arbeiterkammer) v Celovcu.

Proslavili bomo preselitev Zvezne gimnazije za Slovence v lastno šolsko poslopje pod geslom:

- OSVOBODITEV 1945
- DRŽAVNA POGODBA 1955 —
- DVA TEMELJA NAŠE ŠOLE

Na sporedu so pevske in instrumentalne točke z recitacijami in s primerno spremno besedo.

Svetujemo in prosimo, da si vstopnice pravočasno preskrbite v pisarni Zvezne gimnazije za Slovence (Celovec, Ebentaler Str. 14).

Ravnateljstvo

Popolna enakopravnost narodnosti in etničnih skupin

Člani ožjega vodstva SZDL Makedonije ter komisije za mednarodne in medrepubliške odnose so se pred nedavnim bavili s položajem narodnosti v tej jugoslovanski republiki. Ugotovili so, da so v Makedoniji narodnosti in etnične skupine popolnoma enakopravne. Jeziki in pisave narodnosti so v občinah, kjer živijo pripadniki teh skupin, enakopravni makedonskemu jeziku. Prav tako so tudi naglasili, da so pripadniki narodnosti zastopani v občinskih skupščinah, v političnih organizacijah in drugih forumih.

Makedonske občine, v katerih živijo narodnosti, so dosegle pomemben gospodarski, družbeni in kulturni preporod. Samo v obdobju 1966—1975 so v Makedoniji za hitrejši razvoj premalo razvitih občin, od katerih jih ima večina mešano prebivalstvo, vložili okoli 2 milijardi dinarjev. Več kot 65.000 učencev turške in albanske narodnosti ima danes v osnovnih šolah pouk v materinem jeziku. Bogata je tudi založniška dejavnost teh narodnosti.

Pri tem pa velja poudariti, da vse te dejavnosti uživajo širokogrudno podporo družbe.

Bili smo v Sloveniji

V četrtek 29. maja smo bili odborniki Slovenskega kulturnega društva iz Globasnice na izletu v Sloveniji. Skupno 18 oseb se nas je odpeljalo zjutraj proti Kranju, kjer smo bili gostje občin Kranj in Radovljica. Ob prihodu v Kranj so nas pozdravili zastopniki občinske skupščine, med njimi tovaris Tone Roblek ter ravnatelj osnovne šole v Preddvoru prof. Ivo Jenko, ki sta nas potem vodila po Gorenjskem in nam razkazovala zanimivosti teh krajev.

Na začetku smo se ustavili v posebni šoli v Kranju, ki jo obiskuje 250 otrok. Sledil je obisk dveh tovaris velepodjetja ISKRA, ki ima po raznih krajih Jugoslavije 40 tovaris z več kot 25.000 zaposlenimi, med njimi 40 odstotkov žensk. V stari tovarni smo videli izdelavo električnega orodja in aparatov, v novi tovarni, ki je ena najmodernejših v Evropi, pa smo si ogledali proizvodnjo telefonskih aparatov in central ter električnih števec.

Po popoldanskem odmoru na Brezjah smo se odpeljali v Begunje, kjer smo obiskali muzej talcev. Med drugo svetovno vojno je bil tam gestapovski zapor, kjer so imeli zaprtih skupaj 12.000 ljudi; od teh so skoraj tisoč žrtve ustrelili. Na pokopališču smo se poklonili spominu žrtve fašizma. V Begunjah nas je v imenu družbenih organizacij radovljiške občine pozdravil tovaris Jošt Rolc, ki nas je potem vodil v osnovno šolo A. T. Linharta v Radovljici, kjer nas je s pesmijo pozdravil 90-letni mladinski zbor. Ravnatelj nam je razkazal poslopje, ki je bilo dogra-

jeno pred dvema leti ter velja za najmodernejšo osnovno šolo v Sloveniji. Lahko bi jo primerjali s slovensko gimnazijo v Celovcu. Solo obiskuje 850 učencev in učenek, ki imajo kabinetni pouk v 28 učilnicah.

Pot nas je vodila naprej v Vrbo, kjer smo se ustavili v rojstni hiši slavnega pesnika Franceta Prešerna. V sosednjih Doslovičah pa smo obiskali tudi rojstno višo pisatelja Franca S. Finžgarja.

Zvečer smo se kratko ustavili na Bledu, od koder smo poslali jugoslovanskemu predsedniku Titu, ki je tedaj bival na Brdu pri Kranju, čestitke za 83. rojstni dan ter se mu zahvalili za pomoč v naši borbi za narodni obstoj.

Z obiskom pri prof. Lenki Krišelj v Preddvoru, ki uči našo mladinsko folklorno skupino, smo zaključili naš prelepi izlet. Predsednik našega društva Luka Hudl se je predstavnikom iz Kranja in Radovljice zahvalil za gostoljubnost in organizacijo izleta ter hkrati izrazil željo, da bi se prijateljski stiki še poglobili. Tej želji so se pridružili tudi naši gostitelji, ki so nam zagotovili, da nam bodo še naprej nudili vso možno podporo. Izlet je bil za nas zelo koristen ter je prispeval k utrditvi odnosov in sodelovanja med Slovenci na obeh straneh meje.

Medtem pa gre naše delo naprej. Za 5. julij pripravljamo pesni večer z naslovom „Globaška noč“, na katerem bosta sodelovala dva ansambla.

H. W.

STONE SVETINA

282

UKANA

TRETJA KNJIGA

„Zbor mrtvih straž na gori najinih misli... Ne bodo sami in midva ne bova sama...“

Vojko je poskrbel, da je Blisk posredoval za Primoža na brigadnem štabu, da ni imel težav, ko se je vrnil. Njegov jekleno sivi, za večno užaloščeni pogled je govoril dovolj. Razodel ga je kot človeka, v katerega se ni dobro vtikati brez potrebe. Vojko je bil edini, ki je delil z njim žalost. In pomagal mu je, da se mu ni spremenila v obup.

Sence so padle v dolino Soče, ko je Vojko vstal in odredil, da gredo naprej. Šli so na Rdeči rob, odondod pa so se spuščali po skalnatih grapah proti Mrzlemu vrhu.

Tod so se razlezali rovi, iz katerih se je poleti 1944 Gregorčičeva brigada obupno branila pred gorskimi lovci. Od tod sta se bila Blisk in Dan izmaknile v ostenje. Pod stenami so zagledali človeka, ki je s krampom kopal zemljo. Vojko je poslal patroljo po stezi navzdol, s Primožem pa sta zalezala moža, kot lovci zalezajo divjad. Primož je ostal v smeri verjetnega bega, pripravljen z brzostrelko, Vojko pa se je splazil po šopih resastih trav do okopov. Ko se je dvignil in pogledal čez rob, je sprožil kamen. Mož s širokokrajnim klobukom se je obrnil in obstal.

„Roke gor!“ je Vojko ostro ukazal.

Mož je dvignil roke, v katerih je držal dve nasekani

bombi. Drug od drugega sta bila oddaljena le nekaj metrov. Mož je bil toliko izkušen, da je takoj zaznal nevarni lesk v očeh mladca. V delcu sekunde bi ga lahko ubil, zato ga je gledal kar se da milo in prijazno.

„Staro železo kopljem! Te bombe so zanič! Brez vžigal so.“

Neprijetno se je počutil pred puško in daljnogledom. Vedel je, da mu fant še ne zaupa.

„Obrni se in vrzi bombe po bregul!“

Mož ga je ubogal in Vojko je povesil puško.

„Kdo in od kod ste?“ ga je vprašal že bolj ljubeznivo.

„Nedaleč od tod živim pod steno.“

„A, samotar ste?!“

„Da, samotar!“

„Tisti, ki koplje granate iz prve svetovne vojne?“

Mož je prikimal. Primož je pritezel navzgor in ko je plezal v rov, sta se Vojko in starec že prijateljsko pogovarjala.

„Ali se spomniš, Primož? To je starec, o katerem nama je pravil Blisk. Povedal sem mu že, da smo prijatelji.“

Primož se je skušal nasmehnil in podal mu je roko.

Vojku je bil starec všeč. Bil je slok in miščast. Obraz je imel ožgan, oči so mu svetlo sijale. Zdel se mu je kot viharno drevo, kot del sveta, v katerem je bival. Na obrazu mu je bral, da ga je življenje hudo pestilo. Spominjal ga je na drevo v višavju, ki so ga oklestile strele in razbičal vihar. Oči pa so mu ostale bistre kot reka v dolini.

Starec jima je pokazal avstrijski rov, skladišče granat, zasutih s prstjo, pomešano s človeškimi kostmi. Le-te je starec zlagal na stran, da bi jih znova zakopal.

„Kako gre kaj železo v denar?“ se je pozanimal Vojko.

„Slabo plačujejo gospodje in drago računajo. S temi in onimi imam slabe izkušnje.“

„Pa se najde še kaj vrednega?“ se je pozanimal Primož in opazoval osamljenega moža, kot bi v njem iskal svojo podobo.

„Vojaka sta in vesta, da listi, ki so jih pošiljali sem umret, niso premgli drugega kot uši.“

Pospremila sta ga do njegove luknje. Tam sta se napila vode in se oprhala v slapu. Ob sončnem zahodu so sedli k ognju v kaverni. Starec je postal prijazen in zaupljiv.

„Vidva sta dobra fanta.“

„Kako veste?“ je vprašal Vojko.

„Iz oči vama berem. Tudi pes to ve, poglejta, kako se vama dobrika. Kogar ne mara moj pes, je slab. Pred takim stisne rep med noge, naježi dlako in zarenči.“

Vojko je poklical psa, ki mu je bilo ime Rjavko, da se mu je vzel na kolena, in ga pobožal. Obrnil se je k možu in povprašal:

„Kako pa naj vam rečeva?“

„Kar Stari me imenujta, tako so me klicali partizani. V letih sem in kar pada se mi...“

„Midva pa sva Vojko in Primož. Mi smo zdaj gospodarji na meji. Povedal bom svojim ljudem, da vam ne bodo delali sitnosti. Saj razumete, kaj je vojska. Nekateri iz strahu prehitro pritisnejo na petelina.“

„Ti se dobro obvladaš. Vedel sem, da ne boš streljal, če bom miroval.“

Vojko se je nasmehnil:

„Vsak na svoj način varuje sebe.“

V naslednjih dneh sta ga spel obiskala.

Ko so se ustavljali pri prebivalcih samotnih kmetij, raztresenih po terasastih pobočjih pod stenami in po strminah nad reko, se je Vojko pozanimal tudi za starca. Mislil si je: laže sodiš človeka, če veš, kaj o njem mislijo

Nova kričeča diskriminacija slovenske narodne skupnosti na Koroškem

V trenutku, ko vse kaže na zmanjšanje napetosti med sosednjima državama, do katere je prišlo zaradi neizpolnjevanja dočel avstrijske državne pogodbe, in ko avstrijski politiki najdejo spet zmernejše besede ter deželni glavar celo izrecno zanika vsakršno diskriminacijo na Koroškem, je celovški občinski svet na svoji seji dne 4. junija s sklepom o spremembi namembe zemljišča, ki ga je kupilo društvo „Kulturni dom“, stavil nov primer kričeče diskriminacije.

Dejstvo je namreč, da je celovški magistrat z odločbo dne 1. 8. 1966 izdal bivšemu lastniku „Gemeinnützige Allgemeine Bau-, Wohn- und Siedlungsgenossenschaft“ gradbeno dovoljenje, ki ga je z odločbo dne 12. 9. 1968 podaljšal „do dodelitve javnih sredstev“. Prav tako je magistrat odobril gradbene načrte, ki jih je za to zemljišče imela „Allgemeine Vermögens- und Finanzberatungs Ges. m. b. H.“ iz Gradca. Še preden je društvo „Kulturni dom“ stopilo v stik z lastniki zemljišča glede odkupa, pa je magistrat že dne 16. 5. 1974 končno potrdil, da je zagradišveni načrt z dne 1. 7. 1966 za to zemljišče slej ko prej pravnoveljavnen.

To so dejstva. Čim pa je društvo „Kulturni dom“ predložilo kupno pogodbo magistratu v odobritev, je le-ta poklical najprej zastopnika bivših lastnikov in ga skušal prepričati, da bi odstopil od kupne pogodbe. Ko pa je le-ta odločno odklonil tako diskriminacijsko namero, je magistrat — da bi preprečil nakup zemljišča po slovenski ustanovi — tako-

rekoč čez noč ugotovil potrebo po spomeniškem varstvu in namenil zemljišče za ustanovitev mestnega muzeja.

Pri tem se ni oziral na ugovore lastnikov, niti na utemeljene ugovore kupca, to je društva „Kulturni dom“, ki je v svojem ugovoru izrecno opozorilo, da je sprememba namembe po pravnomočnem gradbenem dovoljenju nedopustna in da gre zato za samovoljen akt brez stvarnih vzrokov. Nasprotno je to dejanje celo protiustavno, ker nasprotuje izrecni ustavno zagotovljeni osnovni pravici svobodnega nakupa zemljišč po čl. 6 državnega osnovnega zakona in sploh ustavno zagotovljeni pravici enakosti pred zakonom.

Gre torej za novo kričečo diskriminacijo koroških Slovencev, ki postavlja na laž vse lepe besede o enakopravnosti državljanov slovenske narodnosti in o pravni ureditvi države. Pri tem je treba še izrecno poudariti, da v tem primeru ne gre le za zasebno-pravno zadevo, marveč za javne interese, to je za postavitvev Kulturnega doma za slovensko narodno skupnost na Koroškem.

Odločitev celovške občine je zato v osnovi protiustavna in kot taka eklatanten primer, kako v Avstriji v praksi razumejo in izvajajo pospeševanje manjšine. Taka praksa pa je tako za domačo kot za mednarodno javnost brez dvoma bolj prepričljiva, kot pa že tako arogantno zavračanje upravičenih opozoril na neizpolnjene mednarodne obveznosti!

SPD ‚Zarja‘ se zahvaljuje

Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ v Železni Kapli se kot organizator kulturnega dela spominke svečanosti pretreko nedeljo pri Peršmanu v Podpeci iskreno zahvaljuje vsem, ki so sodelovali pri izvedbi kulturnega sporeda proslave in to zlasti moškemu pevskemu zboru Podjune, pevskemu zboru SPD „Danica“, pevskemu zboru z Radiš ter recitatorjem in vsem, ki so kakorkoli pripomogli k uspešnemu poteku prireditve.

Odbor

Polanškovec večer v Črni

Slovensko prosvetno društvo „Obir“ na Obirskem je v svoj načrt sprejelo tudi sodelovanje s kulturnimi ustanovami v Sloveniji. Že pred ustanovitvijo je pesnik Valentin Polanšek v okviru Slovenske prosvetne zveze s svojim ženskim oktetom ter svojim literarnim delom gostoval na Jesenicah.

Po posredovanju Slovenske prosvetne zveze je Slovensko prosvetno društvo „Obir“ na Obirskem navezalo stike s kulturniki v Črni, s katerimi so obirski prosvetaši, zlasti pa pesnik Valentin Polanšek, že stari znanci, saj so bodisi v organizaciji SPZ ali SPD „Zarja“ že večkrat bili gost v Črni in drugod.

Tako so v okviru kulturnih tednov v Črni oziroma občine Ravne, kjer le-te proslavljajo 30-letnico zmage nad fašizmom, pretreki petek priredili večer s pesnikom Valentinom Polanškom. Prireditve je bila v klubski dvorani hotela Planinka v Črni. Goste z Obirskega in tajnika SPZ Andreja Kokota je pozdravil član predsedstva Kulturne skupnosti občine Ravne tovariš Peterlin. Pesnika Valentina Polanška je tokrat spremljal tudi obirski ženski oktet in recitator Miha Travnik, ki je vodil spored prireditve ter recital pesmi Valentina Polanška. Spored naših prosvetašev z Obirske je bil zelo kvaliteten. Bil je lep prikaz Polanškove kulturne ustvarjalnosti, tako pesniške kot glasbene. Poleg pesmi in proze Valentina Polanška, je ženski oktet pel pesmi, ki jih je uglasbil Valentin Polanšek. Obiskovalci tega večera so tako imeli priložnost spoznati tudi Polanška-glasbenika. Polanšek je tudi v tem oziru pokazal sposobnost in izvirnost njegove glasbene ustvarjalnosti. Prosvetaši z Obirske so v svoj spored vpletli tudi nekaj pesmi Andreja Kokota in tako pokazali tesno povezanost med obema avtorjema. Valentin Polanšek in Andrej Kokot sta zbranemu občinstvu prebrala tudi nekaj svojih pesmi. Poleg tega je Valentin Polanšek osebno vodil ženski oktet s katerim je našturiral izvajajoči spored pesmi, v katerem je bilo tudi nekaj koroških narodnih motivov.

Gostovanje v Črni je bilo zelo prijetno. S tajnikom SPZ so se dogovorili, da bodo v prihodnje izvedli več medsebojnih kulturnih obiskov z obeh strani Koroške.

Slovensko prosvetno društvo „Borovlje“ vabi člane in prijatelje društva na enodnevni

IZLET
v parfiansko bolnico Franjo v nedeljo 29. junija 1975. Odhod ob 6. uri na avtobusni postaji v Borovljah.

Prijave pošljite predsedniku Andreju Wieserju, Borovlje - Ferlach, Hauptplatz 9 ali na posojilnico Borovlje.

Odbor

VABILO
na

PEVSKI KONCERT
radiških fantov in dekliskega kvarteta ter

SKIOPTIČNO PREDAVANJE

z H. Weissom in T. Ogrisom v soboto 14. junija ob 20. uri pri Miklavžu v Bilčovsu.

Prireditelj: SPD Bilka v Bilčovsu.

Prisrčno vabljeni!

Poglej pesem, poslušaj sliko

Pod zgornjim naslovom so vabili Radišani v dneh od 17. do 19. maja kar na štiri prireditve, ki bi jih lahko označili za poizkus nove, drugačne oblike pevskega koncerta.

Osnovna misel, ki jo je zasledoval zborovodja učitelj Tomaž Ogris pri načrtovanju takega koncerta, je bila ta, da ob poslušanju pesmi ne uživamo samo lepe melodije in ocenjujemo pousvarjanje pevcev, temveč da si ob dojetanju besedila — ki je osnova za melodijo — v duhu predstavljamo tudi sliko. To je vodilo zborovodjo, ki je hkrati navdušen fotoamater, da je iz zbirke diapozitivov izbral primerne slike za ilustracijo pesmi oziroma besedil. Izvedba te zamisli je v tem, da v zatamnjeni dvorani na eni strani reflektor osvetli zbor, na drugi strani pa vidimo na platnu z besedilom pesmi tematsko povezane barvne slike.

Po teh prvih koncertih lahko ugotovimo, da je občinstvo navdušeno sprejelo to novo obliko pevskega udejstvovanja — zlasti ker je izvedba v celoti brezhibno potekala — od večbarvne osvetlitve zboru preko projekcije slik do napovedi in zlasti interpretacije posameznih pesmi. V središču namreč slej ko prej ostanejo pevci in radiški fantje so v zadnjem času nedvomno napravili lep korak naprej. Zbor je postal še bolj homogen in izbor pesmi še bogatejši. Razveseljivo pa je tudi to, da so svojo skrb posvetili pesmim, ki jih sicer le redko kdaj slišimo, čeprav so preproste — ljudske. Poleg fantov pa je nastopil še dekliski kvartet, ki je s svežimi mladimi glasovi izvajal nekaj slovenskih narodnih. Bilo bi le

želeti, da bi skupina ostala v tem sestavu in da bi jo lahko še večkrat poslušali.

Nastop obeh radiških zborov nam

ČESTITAMO

Štefan Pintar iz Svetne vasi je pred nedavnim napravil profesorski izpit iz slavistike in zgodovine. K temu uspehu mu iskreno čestitamo in želimo mnogo uspehov v poklicnem življenju. Prav tako pa mu čestitamo ob prestopu v zakonski stan z Marico Oitzl, v katerem mu želimo mnogo sreče in zadovoljstva.

pokaže, kakšne sadove obrodi trajno in složno kulturno delo v domačem društvu. Omeniti še moramo, da je bila na Radišah ob isti priložnosti z uspehom uprizorjena tudi še igra, da niti ne govorimo o raznovrstnem sodelovanju članov društva pri drugih prireditvah.

Mislimo, da ni boljšega dokaza življenjske volje, kot pa je razgibana kulturnoprosvetna dejavnost. To življenjsko voljo želijo Radišani ponesti tudi v druge kraje. Zato so se odločili, da svojo dejavnost razširijo predvsem tudi na kraje, kjer imajo le redko kdaj slovensko prireditve, ali pa jih že sploh ni več. Tako so se napolnili najprej v Št. Janž v Rožu, kjer jih je sicer maloštevilno občinstvo sprejelo z velikim navdušenjem. Pa tudi na Brnci je bila prireditve obiskana bolj slabo. Ali je vzroke treba iskati v slabi organizaciji, ali pa so to posledice nesloge nekdanj tako aktivnih prosvetašev v teh dveh krajih?

Precej boljši je bil obisk ostalih dveh prireditve. V Kočuh pri Šmarjeti se je ob otvoritvi kampinga „Rož“ zbralo lepo število obiskovalcev; pa tudi v Štebnu pri Maloščah so domačini pokazali Radišanom, da so jim dobrodošli, saj imajo v tem kraju le redko kdaj priložnost poslušati slovensko pesem.

Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA

drugi. Potem pa je ugotovil, da sodiš tudi teže, zakaj tujci smo si, dokler se ne odpremo drug drugemu. Kako čudno so moža sodili ljudje! Nekateri so ga imeli za čudaka in malo prismojenega. Ni jim šlo v račun, zakaj živi v divjini, sam s psom, in se ne meni za svet. Pobožne ženske so ga imele za brezbožnika, ki ga je slaba vest pregnala v samoto. Druge pa so ga imele za puščavnika in svetnika. Prejšnji vodnik karavle ga je imenoval stari jazbec, ker je živel pod zemljo v rovu. Nekateri so menili, da je lenuh in potepuh, ker rad pohajkuje po gorah. Bili pa so tudi taki, ki so ga sodili pošteno, čeprav so o njem vedeli malo ali pa nič. Priznali so mu pravico, da živi nenavadno in samosvoje, ker si pač tako želi in noče nikomur nič žalega. Zato niso z njim strašili otrok, če je z upognjemim hrbtom tavoril mimo njih železo v dolino. Saj se je preživljal z delom lastnih rok. Prosjal ni in nikogar nadlegoval. V škodo ni bil nikomur in ne v napoto. Pravili so, da ne mara ljudi in da nikdar ne povabi nikogar v svojo jazbino. Zato sta bila Vojko in Primož počaščena, ko ju je povabil k sebi človek, kakršnih nista veliko poznala. Ni ga bilo doma, ko sta prišla. Sedla sta na klop pod drevo in čakala. Naznanil ga je pes s prijaznim laježem.

Sklonjen, s težkim korakom je prišel po stezi na ploščad. Vrgel je s pleč butaro drv in si obrisal potno čelo. Bil ju je vesel. Prinesla sta mu tobaka in nekaj požirkov žganja. Ob ognju se je razgovoril. Povedal jima je vse o boju Gregorčičeve brigade in o raznih doživljajih z Nemci in partizani. Pristavil je k ognju kozico s krompirjem in dejal:

„Čudno, da se krompirja človek nikoli ne prenaje; pa tudi mleka se nikdar ne prenapije.“

„Stari, kaj pa meso?“ je vprašal Vojko.

„Poredkoma ga jem. Lovim ne, ker se mi divjad smili.

Živali imam raje kot ljudi in jih tod okoli krmim.“

„Tudi midva imava rada živali. Toda kljub temu jaz rad kaj ustrelim. Če bom natelet na smjad ali gamsa, Stari, ti bom prinesel celo stegno!“

„Takrat bo pojedina. Ampak prosim te, da ne ubiješ ničesar okoli mojega doma!“

„Brez skrbi, naše poti so dolge. Tako kot vaše. Od Tolmina do Trente. In noter do velikega Krnskega jezera. Pa tja do Komne nas včasih zanese.“

„Od vruga ste! Večkrat vas gledam, saj plezate kakor gamsi in oblezete vse stene. Koga lovite?“

„Vprašate, koga! Dovolj jih je, ki bežijo iz države — četniki, ustaši in belogardisti, ki se skrivajo po gozdovih in jim domača tla postajajo prevroča. Pa tudi takšni so, ki z one strani prihajajo k nam nazaj s hudobnimi nameni. Podrli bi radi, kar smo si priborili. Tudi vi bi nam lahko pomagali. Vedno ste zunaj, in če boste opazili kakšne ljudi v predelih gorskih prehodov, kjer nimajo kaj iskati, nas samo obvestite!“

Starcu so se zasvetile oči in dal je nekaj polen na ogenj.

„Zaklel sem se, da se ne bom nikoli več ukvarjal ne s politiko ne z vojno. Zato sem se umaknil tako visoko v gore. Toda v tej vojni sem bil prisiljen tudi jaz, samotar, vmešavati se v stvar. Z vami sem. E, kdo vse me je že preganjal v tej vojni! Najbolj so se mi zamerili belogardisti. Nekaj mesecev po boju na Rdečem robu je prišla sem patrolja. V kavernah pod stenami so iskali neko tiskarno pa bolnišnico v grapi pod Krnom in bogve kaj še vse! S silo so hoteli izvedeti od mene, kje so vsa ta skrivališča, čeprav nisem nič vedel. Pretepli so me kot vola in prav v tej luknji bi bil izdihnil, da me ni rešil pes. Pred vrati je tulil, dokler ni prišel neki kmet in poskrbel zame...“

„Zato, Stari, jim tudi ti ne prizanašaj! Mi jim ne bomo!“

Starec je pokimal, ko da soglaša. Pogled mu je obvisel na oštrestreški puški z daljnogledom in dejal je:

„Gorje tistemu, ki bo prišel tebi na muho...“

„Ne samo meni, Stari, tu smo vsi vajeni orožja!“

Zunaj se je v vejah starega drevja lovil mrak. Spodaj ob reki so se bliskale luči. Za kaverno je usvajajoče šumel slap in se neutrudno pretakal skozi skalne razjede. Pred vrati je zabevskal pes, na stezi pa je z globokim glasom zabokal smjad.

2

Kolona težkih vajuških kamionov je bobnela po razdrapani cesti v razžarjeno noč. Snopi migelajočih luči so poplesavali po drvečem železju, ki se je zavijalo v oblake prahu. Vijugasta cesta je izginjala med griči in se približevala temni ploskvi gozdov, ukletih v plešoče sence.

Stotnik Valjahun je sedel tik za kabino, na koncu strnjene vrste mož s sklonjenimi glavami. Kakor klavna živina so bili naltlačeni v vozilu, prekritem s plahutajočo ponjavo. Kolesa so grdo poskakovala po škrbasti cesti. V njihovem ritmu so poskakovali tudi jetniki ter požirali prah in bencinske hlape. Valjahunu se je od gnusa dvigal želodec. V nosnice mu je silil kiselnast vonj smrnega strahu. Dvignil je zvezane roke k razpokanim ustnicam in skušal z zobmi odviti žico, s katero so mu bili zvezali roke. Sprva v tem svojem počelju ni videl smisla, toda neki notranji gon mu je veleval, naj si osvobodí roke, in mu zbuja močno upanje na rešitev.

Pravno temo so polnili vzdih, molitve in kletve. Od ljudi, s katerimi je bil skupaj v vozilu, jih je poznal le nekaj. Ob izhodu s kamiona so sedeli štiri stražarji, oboroženi s šmajserji, ki so jih pestovali na kolenih. Kadili

MLADJE kot literaren in družbenokritičen pojav je v zadnjem času deležen vse večje pozornosti tako v Sloveniji kakor tudi v literarnih krogih v Avstriji in drugod. To njegovo prodiranje v široko javnost temelji deloma na tehtnosti te sodobne koroške literature same, deloma pa na dejstvu, da dobiva koroško vprašanje, vprašanje slovenske narodnostne skupnosti na avstrijskem Koroškem, v zadnjih letih vse močnejši notranji in zunanji poudarek in pronika vse globlje v zavest matičnega naroda in narodov sosedov.

Izšla je vrsta študij, člankov, prikazov v izbori in prevodi, tako v sarajevski reviji BAGDALA, v dunajski reviji AHA, v reviji LE LIVRE SLOVENE, v MLADJU samem, v niževavstrijski literarni reviji DAS PODIUM, v švicarski DIE WELTWOCH, v Pogačnikovi knjigi SLOVENSKE ZAMEJSKO in ZDOMSKO SLOVSTVO, v zborniku predavanj IX. SEMINARJA SLOVENSKEGA JEZIKA, LITERATURE IN KULTURE in še kje.

Tele skromne, časovno tesno pristržene besede za malenkost starejšega sopotnika in kritičnega spremljevalca MLADJA od njegove prve ure in sodelavca od 10. številke / 1970 naprej hočejo nakazati ali poudariti duhovno kulturno in splošno družbeno sredo, iz katere je vznikel in se skozi poldrugo desetletje — prek kriz — razvijal ta za naše razmere edinstveni, vznemirljivi in večkrat razburjajoči pojav. Tu pa tam pa bo treba vnesti tudi kak popravek v očitno zgrešene trditve zadnjih let.

Ni še minilo poldrugo desetletje, že je del naše literarne zgodovine zabajal v svet, da je ustanovitev revije MLADJE v neposredni zvezi z Zvezno gimnazijo za Slovence v Celovcu. Je mogoče tu začetek tiste mode ali pa metode na obeh straneh, spravljeni razne pojave iz vseh koncev in krajev koroškega slovenskega družbenega, kulturnega in političnega življenja v zvezo s slovensko gimnazijo? Z nastankom Mladja ta celovška ustanova nima prav nobenega opravka, v prvem desetletju njenega obstoja pa je menda kazala do revije omalovažujoč ali odklonilen odnos. Slovenska gimnazija je leta 1960 obstajala sicer že tri leta in imela prvih šest razredov, ko je v začetku septembra izšla prva številka tega „literarnega glasila mladih“. Ustanovitelji so bili absolventi in bivši dijaki ekspoziture na Plešivcu pri Gospe Sveti, paralelno celovške nemške Zvezne gimnazije in realne gimnazije, izključenci oz. begunci iz plešivskega škofijskega zavoda, ki so maturirali na celovških paralelakah iste srednješolske ustanove.

Mladje je vzniklo iz opozicije, Mladje je odgovor na represivne strukture tedanje vzgojne ustanove, skozi katero je v tistem obdobju šla večina slovenskega koroškega dijaštva. V tem zavodu na Plešivcu je bila slovenščina potisnjena za duri, v geto mesečnih sestankov tako imenovane slovenske dijaške družine. Od leta 1953 naprej so se ti dijaki zbirali tudi okoli ciklostiranih jezikovnih vaj „KRES“. V vsakdanji zavodski javnosti slovenščina ni imela mesta. Če pa se je med dijaki kje pojavila spontano, je bila večkrat deležna posmeha — manj iz vrst nemških sodijakov kakor nekaterih nemških prefektov. Psihološko naravnost porazno pa je vplivalo posebno dejstvo, da vzgojitelji — prefekti, ki so znali slovensko, s slovenskim dijakom niso spregovorili v materinščini. V razredih, iz katerih je pozneje izšlo več ustanovnih članov mladjevskega gibanja, se je že tedaj spuntala skupina dijakov. Obšla je prepoved in cenzura, tajno pripravila, razmnožila in razposlala dijaški „KRES“ ali pa se nedeljsko popoldne izmuznila iz zavoda igrati na slovensko podeželski oder.

Veliko vprašanje torej: Ob čem ali ob kom je sebi prepuščenim dijakom rasla vera v slovensko besedo in kulturo? kdo jih je dvigal iz potlačnosti in potepanosti? kdo jim je utrjeval hrbtnico v odporu in uporu zoper odvrivanje, zapostavljanje in zanikanje slovenščine in slovenske kulture? Naš dijak je našel potrditev svoje biti, se vzravnal in zazrl v nova obzorja predvsem ob Ivanu Cankarju in mogoče kateri tudi ob Prežibu. Ob najboljših Cankarjevih črticah, ob njegovih dramah, ob Prežihovih novelah in povestih. In bral jih je dijakom večje, prepričano, in prepričevalno profesor slovenščine, Ziljan, ne da bi ob tem zinil eno samo besedo, ki bi zazvenela reklamno. Sama od sebe se je odpirala dijaku lepota in slast slovenske umetniške besede in odkrivala enakovrednost slovenske literature.

Tako tudi razumemo, da se je ta odpor zoper subtilno nehumanost in nekulturo zavodskih miljejev izrazil v čistem mladostnem kulturnem dejanju, v ustanovitvi revije z izrazito estetskim, literarnim hotenjem. „Ich weiß, man wird mich verlachen, ich weiß, daß die Schweichler, die mich jetzt loben, ein Talent nennen, sich von mir abwenden werden, ich weiß, daß ich gegen die stärksten Widerstände ankämpfen muß, um das Ziel zu erreichen, doch ich werde mich dadurch nicht abbringen lassen, einem Volk zur Anerkennung, zur kulturellen Gleichstellung einen Schritt näher zu bringen, einem Volk, für das man schon den Totenschein geschrieben hat.“ — tako je zapisal tedaj naš dijak v šolski nalogi na nemški gimnaziji.

Prvič so se mladjevci kot skupina predstavili 19. julija 1960 na sestanku slovenskih izobražencev v Selah na literarnem večeru. In na jesen je izšla prva številka „literarnega glasila mladih“ z naslovom MLADJE, ki ga danes nekateri ne povsem pravilno prevajajo z „Jungholz“. Izid je omogočila celovška Mohorjeva družba: ob vseh poznejših pridržkih do te ustanove je to neovrgljiv zgodovinski fakt. Med sodelavci, ki so vidno sooblikovali literarno fiziognomijo revije prvih števil, je en sam dijak Zvezne gimnazije za Slovence, šestoselec, ki je bil povezan z mladjevske skupino že v svojih plešivskih letih. To je avtor poznejše pesniške zbirke z ekspresionističnim naslovom „Ujeti krik“. „Samorastnikom in še komu“ namenjeni uvod s cankarjansko metaforo „Naša jutranja molitev“ kot naslovom navezuje na Cankarjevo besedo: „Naše delo bodi knjiga ljubezni, odprti jo domovina, da boš videla, kdo ti je pravičen sin.“ in takoj zaobrne besedo na koroške razmere, izpovedujoč še vero in upanje: „Jaz pa ne verjamem, da bi bilo vse to zastoj... Pravijo, da naše Koroške res ni več... To bomo videli, ali naše Koroške res ni več... Da ne bomo več prekladali vrhov v naši veri, praviš? Vem, razočarala te je prevara človeka in šol in zavodov, ki smo jih prespali in smo bili že revolucionarji, če smo se lotili krtovca, kaj šele vrha.“

Tak je bil začetek. Petnajstletni razvoj revije ni bil ne miren ne enakomeren. Revija kaže globoke časovne zareze v jezikovno-oblikovalnem in vsebinsko-idejnem razvoju in različno mero odzivnosti mladjevskega idej-

Negodovanje in zakulisno brundanje je vzkipelo v odpor, ko je taki prozi — „spaki“ dala potuho še Državna založba Slovenije, ki je založila ČRTICE MIMOGREDE. Ognjišče odpora je menda bila profesorska soba na slovenski gimnaziji v Celovcu. Mladjevska proza se je razrasla v škandal, kakršnega slovenska Koroška še ni doživela: saj ni šlo za moralna vprašanja, ne za narodno politiko, ne za kakšne milijone. Nekateri profesorji so svarili dijake pred jezikovno in stilno pohujljivo mladjevske literaturo. Za tarčo so bili nekateri slovnični spodrsrljaji in duhu slovenščine neustrejni prijemi (kopičenje nominalnega, statičnega izražanja), mišljena pa je bila tudi ali celo predvsem nenavadna metaforika, svojevrstno razstavljanje in ponovno sestavljanje doživetih utrinkov v „konkretno abstraktni prozi“. Verjetno je tudi popolna odsotnost stvarne, družbene komponente koga motila. Vsekakor je ta jezikovno-stilni in literarni spopad več let bremenil razmerje med svobodnim besednim ustvarjalcem in čuvarji s tradicijo posvečenih norm. Ta fronta odpora pa nikakor ni bila enotna, združevala je vsaj dva jezikovna in literarna pogleda: nazor socialno-kritičnega realizma in nazor domačijskega, večerniškega slovstva. Do pretresa literarne situacije na dokaj visoki ravni je prišlo — žal v glavnem med mladjevci samimi — na jesenskem seminarju Kluba slovenskih študentov v Škocijanu, leta 1965.

Leta med 1963 in 1966, ko tri leta ni bilo Mladja, pomenijo organizacijsko in ustvarjalno krizo, ki bi se za zamejsko koroško literaturo skoraj tragično končala. Ta leta so

ravno, če avtor SLACENJA oz. ZMOT DIJAKA TJAZA v „poglavju o merjascih“ brez vidnega preloma lahko izhaja tudi iz izkušnj študentov (ali pravilneje „gojencev“) slovenskega visokošolskega doma na Dunaju. Ta hišni red je bilo mogoče občudovati nedavno na razstavi „Studentisches Wohnen“ avstrijske visokošolske zveze „Österreichische Hochschülerschaft“ kot eksempl represivnega vodenja takih domov.

Druga polovica 60-ih let je bila za mlajši rod slovenske inteligence in za študirajočo mladino doba pometanja pred lastnim pragom, samoočiščevanja, interne manjšinske kritike in samokritike, doba novega razvidevanja. To pa se odraža v reviji v dveh pogledih: prvič, revija se nastežaj odpre publicističnim, družbenokritičnim prispevkom, in drugič, čisti literati sami družbenokritično prišpičijo svoje pero in ga usmerjajo v nezdrave notranje kulturne in politične razmere na zamejskem Koroškem.

Okoli leta 1970 se že določneje pojavlja nova zavest razvojne konice naše narodnostne skupnosti: Težišče kritike se preusmerja zoper nehumane in zatiralke odnose večinskih dejavnikov v deželi do nacionalne manjšine. Ta nova zavest se postopoma zgošča in prehaja v razmeram ustrezne bojne pozicije in konfrontacijo s predstavniki in služabniki diskriminacijskega družbenega reda. Že v zvezi z viškom notranjih spopadov v narodnostni skupnosti sami je v tedanjih dijaških PROBLEMIH avtor prispevka DUNAJSKE ŠMARNICE 1968 prognostično zapisal, da samozavest in družbena zavest mlajše inteligence in mladine raste, da se mladina notranje osvobaja in „razvija v novo obdobje, ko se bo to jedro manjšine na širši platformi spoprijelo s hujšimi, zgodovinskimi kršitelji in zatiralci narodovih in plošno človekovih pravic“.

Na rob Mladja 2/1961 je mlad koroški opazovalec v spisu MOJ DESETI OKTOBER zabeležil: „10. oktober 1960. Zdaj bo treba zapisati takole: Cela Koroška je zaživela, znova zadihala, vstala — da bi znova zasovražila.“ Toliko bolj je to veljalo za oktober 1970 in jesen 1972. Zadnji slepci med koroškimi Slovenci so spregledali bankrot kontaktnih razgovorov na Dunaju in totalni polom politike zaupanja v nosilni avstrijski stranki. Niti s kratkimi gesli ni treba nakazovati škandaloznih političnih razmer in dogodkov v deželi, vsem so kot neposredna sedanjost na očeh. Tu gre za vprašanje, kako so vplivali ti dogodki in razmere na razvoj naše revije in mlade koroške literature in kakšen je bil odziv ali odmev.

Potem ko sta v kriznem obdobju 1963-66 dva dokaj profilirana avtorja, avtor UJETEGA KRIKA in avtor TIHOŽITIJ umolknila, se pojavita 1969 s poezijo dve novi imeni, ki sta bolj odprti za zunanjo resničnost, za našo narodno in socialno stisko, v zamejski koroški literaturi pa sta močno navzoči že precej let. V tem obdobju se opazno zblížata dva glavna prozna koncepta avtorja ČRTIC in ZMOT DIJAKA TJAZA in avtorja SKURNIH STORI, ki je od pošastnega leta 1970 naprej prisoten v reviji s prozo, s kritiko in polemičnimi prispevki, s teksti, v katerih se razodeva izrazita intelektualna, nonkonformistična osebnost.

Avtor ČRTIC in SLACENJA, glavni urednik, predloži v Mladju 11. maja 1972 „diskusijsko podlago za literarni koncept koroških Slovencev“, ki uravnoveša prvinski subjektivni dejavnik (izpovedovanje samega sebe) z objektivno, t. j. družbeno stvarnostjo, ki s svojimi številnimi elementi vpliva na človekovo zavest. V prozni tekst stopajo ljudje, ki ne stoje pasivno ob strani, temveč se z besedo in dejanjem zoperstavljajo družbenemu zlu, ga odpravljajo, razkrinkavajo družbene laži, kjerkoli se bohote. Pri vsej načelno svobodni izbiri tehnike in načina upodabljanja zahteva realistični način pripovedi povsod tam, kjer ta „način edino obeta učinkovitost“. Skratka: koncept daje prednost angažirani literaturi v vsej namenski in oblikovni in zvrstni razvejanosti tega pojma.

Ta literarno teoretični preobrat, v katerega sta družbeni in politični razvoj ter nova zavest potisnila pisatelja, opažamo v ZGODBAH O ČUSIH, ki so izhajale v Mladju in izšle tudi v knjižni obliki pri Založbi Obzorja v Mariboru. Avtor ostaja zvest sebi, rešuje svoje fascinirajoče oblikovalne prijeme tudi v zgodbe o čuših in jih razvija dalje. Vendar se zdi, da se je celo takemu čistokrvnemu literarnemu ustvarjalcu težko ubraniti hektike aktualnega političnega in družbenega dogajanja, more koroške stvarnosti, ki nas tlačijo in golta, ki ogroža človeško poglubitve in zgoštev teksta.

Strnjen povzetek tega kratkega prikaza bi se mogel glasiti takole: V skladu z razvojem družbene zavesti mlade slovenske inteligence in pod vplivom narodnopolitičnih zapletov na našem zamejskem Koroškem se odraža v Mladju tri razvojne faze, ki obsegajo po štiri do šest let: prva je literarna in literarnokritična, druga in tretja pa sta pretežno ali izrazito družbenokritični, s poudarkom začetka na nezdravih notranjih slovenskih razmerah, potem na nehumanih in nesocialnih od-

(Konec na 8. strani)

Mladjevska literatura in Mladje v koroški družbi

Na prireditvi Kluba Mladje dne 20. maja t. l. v Celovcu, o kateri smo poročali tudi v našem listu, je imel lektor slovenščine na dunajski univerzi dr. Pavel Zdvoc predavanje pod naslovom „Mladjevska literatura in Mladje v koroški družbi“. Njegova izvajanja, v katerih je podal zanimiv pregled petnajstletnega razvoja Mladja in mladjevske literature, ponatiskujemo v celoti.

Uredništvo

nega in literarnega snovanja na spreminjanje se zunanje okoliščine. Prvotna duhovna podoba Mladja je kajpada tudi odraz starostne strukture (torej psihološko razvojne dejavnika) revijskih sodelavcev: v prvih številkah je Mladje čista literarna revija, družbena stvarnost se oglašča kvečjemu ob robu. Prevladuje lirika, in lirizem je bistvena značilnost tudi kratkim proznim tekstom. Prevladuje subjektivni, intimni svet. Besedni ustvarjalec, zapreden v svojo notranjost, skuša priti na jasno s samim seboj, s svojimi izkušnjami, utemeljiti mora svojo narodnokulturno in individualno umetniško identiteto. Jezik in oblike nadkriljujeta vsebino, sta avtorju v slast in ga vabita v stilno oblikovne novosti in deloma drzne eksperimente. V pesmih prevladuje sodobni verz, rime vse bolj izginjajo.

Na drugi, vsebinski strani pa avtor „Tihožitij“ razbija koroške slovenske mite, v katerih se izživlja retrospektivna, regresivna folklorna narodno-kulturna zavest. Prvi literarni natečaj leta 1961 odkrije nov pesniški talent, ki kmalu postane — najprej pod psevdonomim „fran korojan“ eden izmed stebrov revije in je od njene 3. številke neprekinjeno navzoč v koroškem pesniškem snovanju s svojimi izvirmimi, pozornost zbujujočimi pesmi, tako da je treba pripisati zgolj zunanjim okoliščinam, da še nimamo v rokah nove pesniške zbirke. Močno opazno je (posebno v prozi) novo življenjsko občutje: mladjevska literatura se seli s podeželja v mesto, v svet prašnih ulic, železniških postaj, asfalta, parkov in kavarn. Ta miljejski premik, literarno in družbeno prospektiven, je nakazan že v prvem proznem besedilu „Drobni utrinki“, 1960, v katerem si stojita oba svetova nasproti. Novejša slovenska koroška literatura se je do neke mere pomestila, intelektualizirala, postaja manj regionalna, bolj odprta, dobiva ali si nadeva svetovljanski pridih. Odprtost se kaže v naslednjih številkah tudi v prevodih tujih avtorjev.

Koroško izobraženstvo je pesmi „Ujetega krika“ in „Tihožitij“ bolj ali manj molče prešlo ali prenašalo (tu pa tam jih je kdo skušal opremiti z vejicami, pikami in klicajci). S kratko prozo pa je bilo že vse drugače. Proza je bila za koroškega izobraženca dovolj resna zadeva, nedotakljiva narodna svetinja.

mejniki v razvoju tako avtorja ČRTIC MIMOGREDE kakor same revije. Vendar je treba poudariti, da je bila prva faza — hermetična, kaj malo komunikativna, abstraktna, jezikovno in stilno tvegana, eksperimentirajoča — kot izziv in kot šola tako za koroškega bralca kakor za samega avtorja koristna. Ta razvojna etapa je bila v novi fazi SLACENJA in ZMOT DIJAKA TJAZA „aufgehoben“ — v obeh pomenih tega nemškega izraza, torej ukinjena in shranjena na višji, bolj razviti ravni proznega ustvarjanja. Hkrati s tem odločilnim premikom v mladjevske prozi je tudi revija spremenila svoj koncept. Družbenokritični element — v smislu notranje kritike, kritike slovenskih razmer in ustanov na Koroškem, ki se rahlo nakazuje že konec leta 1962 in v Mladju 5/1963 (dramsko besedilo MRTVO OZNANILO) — zdaj vdre v središče revije. To se je zgodilo v Mladju 6/1966, potem ko se je preimenovalo že 1963 v podnaslovu v „kulturno revijo mladih“, pač tudi zaradi številnih likovnih prilog.

Nazori Mladja o kritičnih razmerah v narodnostni skupnosti sami se v glavnem ujemajo z interno narodnopolitičnimi pogledi Kluba slovenskih študentov na Dunaju v 60-ih letih. Gre za vprašanje, koliko je hudemu položaju krivo tudi vodstvo koroških Slovencev, gre za zahtevo po interni demokratizaciji, za nasprotovanje sterilni ideološko-blokovski miselnosti, ki je podrejela narodno in kulturno eksistenco Slovencev na Koroškem političnim in svetovnonazorskim opredelitvam, reševanju krščanstva itd. in se sploh jalovo udinjala na razne načine obema velikima avstrijskima strankama. Posebno občutljivo je bilo Mladje glede kulturne politike osrednjih organizacij in ustanov. Mladje in mladjevci so bili na svojem mestu tudi tedaj, ko je ta kritika notranjih razmer prešla v znanem korotanskem sporu v odprt boj zoper okostenele miselne kategorije. To pa so pravzaprav tiste duhovne in organizacijske strukture, s katerimi je bil soočen dijak Mrt v svoji ogroženi razvojni fazi. Zato nas ne preseneča: Mrtovi oz. Tjaževi zavodi nacionalno-jezikovno opredeljeni, čeprav iz zunanjih okoliščin vemo, da gre v osnovi za kombinacijo elementov dveh nemških koroških zavodov. Zato je tudi na-

Uspelo srečanje med Selami in Juventino iz Gorice

Prejšnji četrtek je bilo v Selah prijateljsko srečanje športnega društva Juventine iz Štandreža pri Gorici in domačega športnega društva. Srečanje slovenskih športnikov iz Italije in iz Sel je bil prvi korak tesnejših stikov med obojema športnima zvezama Združenja slovenskih športnih društev v Italiji in Slovensko fizikulturno zvezo na Koroškem.

Na programu prijateljskega srečanja, katerega so se iz Italije udeležili tudi člani prosvetnega društva „Oton Zupančič“ iz Štandreža, sta bila prijateljska dvoboja v nogometu in v namiznem tenisu. Med obema športnima dvobojem, ki sta bila nadvse zanimiva, so gostje iz Štandreža ob spomeniku 13 žrtev, ki so bile pred dvintridesetimi leti obglavljene od nacističnih krvnikov na Dunaju, položili rdeče nagelne in na ta način počastili trideseto obletnico zmage nad fašizmom. Ob tem iskrenem poklonu žrtvam fašizma pa je žal precej deplasirano izpadel opis takratnih dogodkov, ki ga je gostom iz Italije podal selski kaplan. Če se gospod Matko v vseh letih, odkar živi v Selah, še vedno ni sprijaznil z zgodovinsko resnico protifašističnega boja na Koroškem, potem bi vsaj prejšnji mesec iz Tednika povzel, da pri selskih žrtvah nikakor ni šlo za „skrivnice“, temveč za junake, ki so bili obsojeni na smrt zato, ker so se uprli krivici ter aktivno podpirali boj proti fašizmu.

Iskreno dobrodošlico gostom je ob skupnem kosilu štandrezkih in selskih športnikov izrekel selski župan Herman Velik. Predsednik Slovenske fizikulture zveze na Koroškem Danilo Prušnik pa je izrazil željo, da bi se prijateljski stiki med športnimi društvi Združenja slovenskih športnih društev v Italiji in športnimi društvi Slovenske fizikulture zveze še poglobili. Od zastopnika športnega društva Juventina je nato predsednik športnega društva iz Sel Florjan Oraže prejel spominsko plaketo.

Športna dvoboja sta za obe društvi prinesla zmago. Gostje iz Štandreža so zmagali v nogometu kar previsoko z rezultatom 6:2, namiznoteniška ekipa iz Sel pa se je za poraz svojih tovarišev oddolžila z visoko zmago 10:0 proti ekipi Doma iz Gorice. Gostje so igrali v postavi Klanjšek, Kmel in Sošul, selsko ekipo pa so sestavljali Mirko Oraže, Herbert in Werner Falle ter Nanti Travnik.

Selanke tekmoval v Zgoniku

Ob priliki XI. razstave domačih vin v Zgoniku je športni krožek Kras priredil vrsto zanimivih športnih prireditev, ki so bile z udeležbo slovenskih in koroških športnikov mednarodnega značaja. Na sporedu je bil moški odbojarski turnir in ženski namiznoteniški turnir. Ženskega ekipnega tekmovanja se je poleg domačih dveh ekip, Kras A in Kras B, in ekipe Olimpije iz Ljubljane udeležila tudi namiznoteniška ekipa iz Sel, ki jo je vodil sekcijski vodja Mirko Oraže. V premočni konkurenci (Kras A je igral z italijansko državno prvakinjo Miličevco) igralci iz Sel Marta Oraže in Andreja Užnikova nista imeli nobenih možnosti. V prvem krogu sta Selanki nastopili proti ekipi Kras A in

OBVESTILO ČLANOM SAK-TENIS

Člane športnega društva SAK-tenis obveščamo, da smo spet začeli z igranjem v Sekiri. Glede časa se je treba informirati pri recepciji hotela, dokler ne bo urejen urnik.

Vabimo vse zainteresirane, da pridejo na razgovor v hotel „Korotan“ v ponedeljek 9. 6. 1975 ob 19. uri.

Odbor

podlegli 0:3. Olimpija je nato izgubila proti Krasu B 2:3. V velikem finalu je Kras A premagal Kras B s 3:0. Oraževa in Užnikova sta se morali po porazu z Olimpijo iz Ljubljane (0:3) zadovoljiti s 4. mestom. Bolje je šlo v tekmovanju posameznic. Dočim je Užnikova izpadla že v prvem krogu v boju z Rebulco (Kras) 8:21 in 8:21, se je Oraževa po zmagi nad Štrobejevo (Olimpija) prebila v drugi krog tekmovanja; v boju z Miličevco pa je izpadla tudi ona (16:21, 15:21). V izrednem razpoloženju pa je bila Užnikova v nadaljnjih tekmah v tolažilni skupini, kjer je kot zmagovalka prejela lep pokal organizatorja turnirja za 7. Kraški pokal. Zmagala je Vežnava (Kras) pred Miličevco (Kras) Pončurjevo (Olimpija Ljubljana) in Blažino (Olimpija Ljubljana). V spomin na lepo tekmovanje v Zgoniku je selska ekipa prejela občinsko spominsko plaketo.

V odbojarskem tekmovanju je zmagala ekipa Združenja slovenskih športnih društev v Italiji pred ekipo Salonit iz Kanala.

(Nadaljevanje s 1. strani)

Na to krvavo, toda hkrati junaško dobo je spomnil Peter Tatschl, komisar 2. čete I. avstrijskega partizanskega bataljona. Spomnil je na skupne boje slovenskih in avstrijskih antifašistov proti skupnemu sovražniku za osvoboditev domovine. Poudaril je, da o tem boju proti fašizmu in o zločinah nacizma v Avstriji zelo malo vedo, ker v šoli o tem molčijo. „V Avstriji se danes že spet marsikaj dogaja, kar se ne bi smelo dogajati in kar spominja na dobo nacizma. Zato je potrebno, da se Slovenci in Avstrijci skupaj borimo proti sovražniku, ki se ponovno dviga.“

Še posebej se je doprinosu koroških Slovencev v boju proti fašizmu spomnil predsednik Zveze koroških partizanov Karel Prušnik-Gašper (katerega izvajanja objavljamo na 2. strani — op. ured.). Kakor on, tako je svoj govor tudi tovariš Peter Kuhar zaključil z željo po mirnem sožitju v deželi ter po dobrososedskih odnosih: „S tega mesta se obračamo na zveznega predsednika, ki je ravno te dni opozoril večinski narod na njegove dolžnosti do manjšine, obračamo se na vlado in na avstrijsko ljudstvo, da izvedejo člen 7 in izpolnijo svoje obljube — da bo obema narodoma na Koroškem spel

zasijalo lepše sonce; da bomo koroški Slovenci spet lahko most, preko katerega se bodo razvijali prijateljski odnosi med Avstrijo in Jugoslavijo.“

Spominska svečanost, katere se je kot zastopnik jugoslovanskega generalnega konzulata v Celovcu udeležil vicekonzul Milan Miškov s soprogo, je potekala dostojno in v miru, kakor je to sploh navada pri prireditvah koroških Slovencev. Zato gotovo ne bi bila potrebna pritegnitev tako velikega števila varnostnih organov, ki so poleg tega svojo službeno vneto demonstrirali na način, ki je bil vsaj nenavaden: kakor da bi šlo za kak shod zaročnikov ali za obkolitev sovražnika, so z oddajniki opremljeni policisti zasedli strateške točke ter skriti za drevesi in grmičevjem celo skozi daljnogled zasledovali vsak gib na prireditvenem prostoru. Ali se je čuditi, če je ta obkolitveni manever enega ali drugega nehote spomnil na zelo podobno situacijo na istem kraju pred tridesetimi leti? Eno je jasno: če bi oblasti s takšno prizadevnostjo bdele tudi nad raznimi drugimi prireditvami, potem bi gotovo vedele, da se pred njihovimi očmi in ušesi marsikaj dogaja, kar je v očitnem nasprotju z določili državne pogodbe!

Mladjevska literatura in Mladje v koroški družbi

(Nadaljevanje s 7. strani)

nosih članov in ustanov večinskega naroda do manjšinske narodnostne skupnosti v deželi. Poenostavljeno bi smeli označiti te tri faze tudi literarno z naslovi treh knjig kot dobo ČRTIC, dobo SLACENJA in TJAZA ter dobo ZGODB O ČUŠIH. Saj se nam celoten mladejski razvoj najzazorneje razodeva prav v literarnem, kritičnem in publicističnem delu tega avtorja. Ta razvojni lok med — skoraj bi rekel — larpurlartizmom in angažirano literaturo nas spominja na potek osrednjega slovenskega literarnega dogajanja od 20-ih let v 30-ah leta in od tod v dobo okupacije in narodnoosvobodilnega gibanja.

Zastavimo na koncu še tipološko vprašanje po človeku v teh sodobnih dramskih in proznih besedilih: Če so številni samomori in tehi tekstih literarna šifra za totalno človekovo resignacijo, se v njih razkrija globoko v podzavesti zasidrana resignacija, pasivnost, trpinstvo kot kaj malo vabljive poteze koroškega slovenstva, izvirajoče iz naših stoletnih zgodovinskih izkušenj in iz krščanskega ali psevdokrščanskega vrednotenja TRPLJENJA. Toda naši avtorji, ki kljub koroški gluhosti in dolgoletni neodzivnosti in vabam drugega jezikovnega medija niso resignirali, so na vseh nas srečo vztrajnejši, odpornejši, človeško pozitivnejši od nekaterih upodobljenih junakov.

Pavel Zdovec

KAM V SOBOTO 14. JUNIJA?

Na veliko plesno zabavo pri MLEČNIKU v Kožentavri

(pod šotorom)

Igra Boris Frank s svojimi Kranjci

Začetek ob 20. uri

AVSTRIJA 1

SOBOTA, 7. 6.: 16.30 Rdeči avtobus — 17.00 Risati — slikati — oblikovati — 17.30 Pustolovščine v Mavrični deželi — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Oddaja s Helnz Conradom — 18.25 Prizma — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.56 Šport — 20.15 Karusel — 21.15 Panoptika — 21.45 Zvabili so jih v past — 23.00 Poročila.

NEDELJA, 8. 6.: 16.00 Igra treh dežel — 17.05 Potovanje v gore — 17.30 Viki in močni mažje — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.03 Klub seniorjev — 18.30 Igraj z nami — 19.00 Nedeljske slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Šport — 20.15 Mesto dejanja — 21.45 V džungli velemesta — 22.10 Impulzi — 23.10 Poročila.

PONEDELJEK, 9. 6.: 9.30 Oddaja za predšolske otroke — 10.00 Kraljica gusarjev — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 V kraljestvu divjih živali — 18.25 MI — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Nedeljski šport — 20.45 Ceste San Fanciska — 21.35 Poročila.

TOREK, 10. 6.: 10.00 Zvabili so jih v past — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Gospod Kottnik — 18.25 MI — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Panorama — 20.55 Cinema ob devetih — 22.45 Poročila.

SREDA, 11. 6.: 9.30 Oddaja za predšolske otroke — 10.00 šolska oddaja — 17.00 Peci Astronavt — 17.30 Dr. Dolittle in nagli severni medvedje — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Naslednji prosim — halo zdravniki — 18.25 MI — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Teledobjektiv — 21.00 Svet knjige — 21.30 Vojna in mir — 22.15 Poročila.

ČETRTEK, 12. 6.: 9.30 Oddaja za predšolske otroke — 10.00 šolska oddaja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Vsaka stezica pelje v Rim — 18.25 MI — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Skrivnosti morja — 20.50 O filmu — 21.40 The Goodies — 21.10 Poročila.

PETEK, 13. 6.: 9.30 Oddaja za predšolske otroke — 10.00 šolska oddaja — 14.15 Kolesarske dirke (preko Glocknerja) — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Družina Kremenčkovih — 18.25 MI — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Dolarjev kot peska — 20.50 Fantomas proti Interpolu — 22.20 Poročila.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt — Celovec, Gossmatergasse 10, tel. 32-5-50 — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje.

AVSTRIJA 2

SOBOTA, 7. 6.: 16.25 Buddenbrooks — 18.00 Nogomet — Avstrija : CSSR — 19.30 Stena — Gorski film — 20.00 Galerija — 20.15 Patriciji — 21.15 Čas v sliki in šport.

NEDELJA, 8. 6.: 16.45 Dokumentacijsko poročilo o prvem pristopu na Everest — 18.00 Bourbon Street — 18.30 „Golden Comedies“ — 20.00 Enciklopedija — 20.15 Obisk stare dame — 22.10 Čas v sliki in poročila o delalnozborskih volitvah na Tirolskem — 22.40 Šport.

PONEDELJEK, 9. 6.: 17.55 Matematika in eksperiment — 18.25 Novo v znanosti — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Ljudje in miti — 19.45 Pesmi narodov — 20.00 Vojna in mir — 20.45 Čas v sliki in šport.

TOREK, 10. 6.: 16.50 Prenos iz parlamenta — 17.55 Tehnična kemija — 18.25 Angleščina — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Človeška opica, ki ni nikdar obstajala — 20.00 Odiseja — 20.55 Čas v sliki in kultura — 21.35 Šport.

SREDA, 11. 6.: 16.50 Penos iz parlamenta — 17.55 Kaj bi lahko postal? — 18.25 Francoščina — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 „Korneval v Riu“ — 19.45 Zadanje divje živali Evrope — 20.00 Mala melodija z Dunaja — 21.30 Čas v sliki in kultura — 22.10 Šport.

ČETRTEK, 12. 6.: 17.55 Tehnika o načrtovanju omrežja — 18.25 Ruščina — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Strast po zlatu — 20.00 Ogenj iz slame — 21.40 Čas v sliki in kultura — 22.10 Šport.

PETEK, 13. 6.: 17.55 Resonanca — 18.25 Nemščina — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Skrivnostne nočne živali — 19.45 Primeri sakralne grabbene umetnosti romantike v Nemčiji — 20.00 Čas v sliki in kultura — 21.20 Šport — 22.20 Vroča glava.

SLOVENSKE ODDAJE RADIA CELOVEC

SOBOTA, 7. 6.: 9.45 Rubrika za jugoslovanske delavce — Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 8. 6.: 7.05 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 9. 6.: 13.45 Celovski radijski dnevnik — Za našo vas — 9.30 Domači pevci pojo domače pesmi.

TOREK, 10. 6.: 13.45 Celovski radijski dnevnik — Šport — Rdečo, rumeno, zeleno.

SREDA, 11. 6.: 13.45 Celovski radijski dnevnik — Popevke — Iz koroške literarne delavnice: Fl. Lipuš — Odkritje drevesa.

ČETRTEK, 12. 6.: 13.45 Celovski radijski dnevnik — Družinski magacin.

PETEK, 13. 6.: 13.45 Celovski radijski dnevnik — Kar po domače.

VABILO

na

PEVSKI KONCERT

radijskih fantov in dekljskega kvarteta

ter

SKIOPTIČNO PREDAVANJE

z H. Weissom in T. Ogrisom

● v petek 6. junija 1975 ob 19.30 uri v Marijanišču v Celovcu, prireditelj: Slovensko kulturno društvo v Celovcu;

● v soboto 7. junija 1975 ob 20. uri na Kotu v Selah, prireditelj: Slovensko prosvetno društvo Košta.

Prisrčno vabljeni!

VABILO

Posojilnica Dobrla vas, registrirana zadruga z neomejenim jamstvom, vabi vse člane na

OBČNI ZBOR

ki bo v nedeljo 15. junija 1975 ob 9.30 uri dopoldne v prosvetni dvorani v Narodnem domu, Pilberška cesta 6 v Dobrli vasi.

Nadzorni in upravni odbor

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pilberku vabi na

VEČER PESMI, PLESOV IN GLASBE

v soboto 14. junija 1975 ob 20. uri v dvorani Schwarzl v Pilberku.

Nastopajo moški pevski zbor DPD „Svoboda“ Kidričevo, folklorna skupina KPD Cirkovci in zabavni ansambel Toneta Celana.

Prisrčno vabljeni!

VABILO

na lutkovno veseligo KOZIKA LIZIKA

● v torek 10. junija ob 14. uri v gošpodinjski šoli v Št. Petru, Prireditelj: Otroški vrtec v Št. Jakobu v R.

● v torek 10. junija ob 17. uri v farmnem domu v Kotmari vasi. Prireditelj: otroška mladina v Kotmari vasi

● v sredo 11. junija ob 15. uri v župnišču v Kazazah. Prireditelj: Katoliška otroška mladina

● v sredo 11. junija ob 18. uri v gošpodinjski šoli v Velikovcu. Prireditelj: Prosvetno društvo Velikovec

Nastopa dramska skupina Koroške dijaške zveze v Celovcu.

Visoka šola za izobraževalne znanosti v Celovcu — Stolica za pedagoško znanost predvaja

SLOVENSKE STROKOVNE ŠOLSKE FILME

v petek 20. junija 1975 ob 19. uri v prostorih Inštituta za pospeševanje gošpodinstva v Celovcu (WIFI — Bahnhofstrafje).

Prisrčno vabljeni!